

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลหัวหว้า.....

ที่ ปจ.๗๖๓๐๕ / ๒๙๖๓ วันที่ ๒๓ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง รายงานผลข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลหัวหว้า.....

เรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหว้า

เรื่องเดิม

ตามที่กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ร่วมกับผู้นำชุมชน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหว้า และประชาชนตำบลหัวหว้า ได้จัดทำข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลหัวหว้า เพื่อรวบรวมบันทึกภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีในท้องถิ่น และจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ประชาชนชาวบ้านได้ถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ลูกหลานและเผยแพร่สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สู่รุ่นลูกหลาน และเพื่อบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่นรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวหว้า

ข้อเท็จจริง

กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลหัวหว้า ได้ดำเนินการสำรวจ และเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลหัวหว้า รายละเอียดมีดังนี้

๑. โครงการแห่เทียนพรรษา

วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ประเพณีแห่เทียนพรรษานั้น เนื่องจากสมัยก่อนพระภิกษุสงฆ์ไม่มีไฟฟ้าใช้ ชาวบ้านจึงหล่อเทียนต้นใหญ่ขึ้น เพื่อถวายพระภิกษุสงฆ์จุดให้แสงสว่างในการปฏิบัติกิจวัตรต่างๆ เป็นพุทธบูชา ตลอดเวลา ๓ เดือน การนำเทียนไปถวายชาวบ้านมักจัดขบวนแห่กันอย่างเอิกเกริกสนุกสนานและปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็นประเพณี งานประเพณีแห่เทียนพรรษา เป็นงานประเพณีที่รวมความผูกพันของชุมชนท้องถิ่น โดยเริ่มตั้งแต่การที่ชาวบ้านร่วมบริจาคเทียนเอามาหลอม หล่อเป็นเทียนเล่มใหญ่เล่มเดียวกัน เป็นการแสดงออกถึงความสามัคคีกลมเกลียวในหมู่คณะ

๒. โครงการจัดงานสืบสานประเพณีลอยกระทง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ ประเพณีลอยกระทง มีเป้าหมายหลายอย่าง เช่น การขอขมาต่อพระแม่คงคา การบูชารอบพระพุทธรูป รวมถึงความเชื่อที่ว่า การลอยกระทงถือเป็นการลอยเคราะห์โรคร้ายและทุกข์โศกให้ไหลไปกับสายน้ำอีกด้วย สำคัญที่สุด คือ การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลา

๓. ประเพณีบุญข้าวหลาม

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ เป็นประเพณีการทำบุญด้วยข้าวหลามของชาวไทพวน กระทำเป็นประจำทุกปีในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ หลังจากเสร็จสิ้นฤดูเก็บเกี่ยว เพื่อแสดงถึงความอึดเหนี่ยวสำราญและช่วยสืบทอดพุทธศาสนาได้อีกทางหนึ่ง เพราะการทำบุญด้วยข้าวหลามเป็นหนึ่งในลักษณะทาน ๙ ครั้งตามพุทธประวัติ การเตรียมทำบุญข้าวหลามจะเริ่มขึ้นในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๓ ก่อนวันพระหนึ่งวันหรือเรียกกันว่าวันโกน ฝ่ายชายจะไปตัดไม้ไผ่อ่อนเป็นท่อน ๆ ตามขนาดของปล้องโดยให้ด้านหนึ่งติดปล้องไว้เพื่อป้องกันไม่ให้รั่ว ฝ่ายหญิงเตรียมแช่ข้าวเหนียว ขูดมะพร้าว ปรงข้าวหลามให้ได้สามรส คือ หวาน มัน เค็ม สำหรับกรอกใส่กระบอกลูกไม้ไผ่แล้วนำไปเผาไฟ เช้าวันรุ่งขึ้นชาวบ้านจะนำข้าวหลามพร้อมกับอาหารคาวหวานไปทำบุญร่วมกันที่วัด

๔. บุญข้าวจี

วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๗ บุญข้าวจีมาจากความเชื่อทางพุทธศาสนา ที่มีหญิงคนหนึ่งทำข้าวจีไปถวายพระพุทธเจ้า เนื่องจากนางไม่มีสิ่งใดไปถวาย แต่พระพุทธองค์หยั่งรู้จิตใจของนาง และได้ฉนข้าวจี การถวายข้าวจีในคราวนั้นส่งผลให้นางได้รับอานิสงส์ผลบุญมาก ด้วยเหตุนี้ในช่วงเทศกาลบุญเดือนสามชาวไทยพวนทำข้าวจีไปถวายพระจนถึงทุกวันนี้

๕. บุญกำฟ้า

วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ประเพณีกำฟ้าของชาวไทยพวน กำฟ้าเป็นประเพณีสำคัญของชาวไทยพวนมาตั้งแต่ยุคโบราณ พิธีกรรมนี้เปรียบเสมือนวันพยากรณ์อากาศในแต่ละปีของชาวพวน และเป็นช่วงเวลาที่ชาวพวนมีกิจกรรมสังสรรค์กันอย่างสนุกสนาน นับได้ว่าเป็นประเพณีสร้างความสามัคคีของชาวพวนในการร่วมกันจัดงานนี้ขึ้นมาเพื่อบูชาเทพเจ้าสูงสุดของชาวพวน คือ พญาแถนหรือผีฟ้า ผีชั้นสูงสุดของชาวพวน ในวันกำฟ้า ชาวพวนจะหยุดการทำงานทุกกรณี พิธีกรรมนี้จัดขึ้นในวันขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๓ ของทุกปี สมัยก่อนผู้เฒ่าหรือผู้อาวุโสของหมู่บ้านจะเป็นผู้คอยฟังเสียงฟ้าร้องครั้งแรกของเดือนสาม เมื่อได้ยินเสียงฟ้าร้องก็จะเรียกคนในหมู่บ้านมานัดหมายทำพิธีกำฟ้า ผู้อาวุโสจะพยากรณ์สภาพอากาศและความเป็นอยู่ของชาวบ้านในปีนั้น โดยคำนายเกี่ยวกับสภาพอากาศ หลังจากพิธีกำฟ้าผ่านไป ๗ วัน ชาวบ้านจะนำอาหารหวานคาวไปทำบุญที่วัดอีกครั้งหนึ่งหลังจากทำบุญแล้ว นำท่อนพินติดไฟ ๑ ท่อน ไปทิ้งในแม่น้ำลำคลองที่อยู่ใกล้ โดยเชื่อว่าการเป็นการแก้ต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ว่าสิ้นสุดระยะเวลาของพิธีกำฟ้า

๖. ประเพณีบุญผะเหวดเทศมหาชาติ

วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ ประเพณีบุญผะเหวดเทศมหาชาติ บุญผะเหวด มีความเกี่ยวข้องกับชาดกเรื่อง พระมหาเวสสันดร ชาดกที่แสดงบารมี ๑๐ ประการของพระชาติสุดท้ายของพระพุทธเจ้าที่ได้ทรงเพียรบำเพ็ญเพื่อจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ในภาษาอีสานจะออกเสียง “พระเวส” เป็น “ผะเหวด” จึงเป็นชื่อเรียกบุญนี้ว่า “บุญผะเหวด” บ้างก็เรียก “บุญมหาชาติ” เพราะเป็นชาดกที่สำคัญที่สุดของพระพุทธเจ้า

๗. งานบุญออกพรรษาและงานทอดกฐิน

วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๗ งานบุญออกพรรษาและงานทอดกฐิน ในวันออกพรรษาวรรณจะไปร่วมทำบุญตักตามธรรมเนียมของชาวพุทธทั่วไป ในช่วงบ่ายของวันชาวพนจะร่วมกันทำปราสาทผึ้งเตรียมไปถวายพระในช่วงค่ำของวัน ชาวบ้านจัดขบวนแห่ปราสาทผึ้งไปยังวัดของหมู่บ้านพร้อมกับปัจจัยไทยธรรมอันจำเป็นของพระภิกษุ ก่อนนำปราสาทผึ้งเข้าไปทำพิธีในพระวิหารมีการเวียนรอบโบสถ์ก่อน จากนั้นจึงนำปราสาทผึ้งขึ้นไปทำพิธีบนโบสถ์ โดยมีพระภิกษุสงฆ์สวดคาถา และถวายปราสาทผึ้งพร้อมปัจจัยที่นำมาด้วย หลังจากเสร็จพิธีชาวบ้านนำปราสาทผึ้งไปทิ้งตามโคนไม้

๘. ประเพณีบุญสังขานต์

วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๗ บุญสังขานต์ คล้ายกับสงกรานต์ของไทย แต่ของชาวพวนจะมีพิธีกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะวัฒนธรรม ปัจจุบันพิธีกรรมบางอย่างได้ถูกลดทอนไปและปรับตัวเข้ากับบริบทสังคมสมัยใหม่ แต่ก็ยังมีบางหมู่บ้านที่ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีเอาไว้ โดยในวันสงกรานต์ หลายพื้นที่ยังมี ได้แก่ พิธีสวดเสื้ นำเอาข้าวสารและกล้วยาคามาใส่กระบุง จากนั้นนำเสื้ผ้าของคนในครอบครัวมาใส่ไว้ในตะกร้า จากนั้นปิดปากตะกร้า นำเอาอาหาร เช่น ข้าวเหนียวแดง ข้าวเกรียบปิ้ง กล้วย ดอกไม้ ธูปเทียนสำหรับบูชา นำไปวัด ให้พระสวด เชื่อว่าพิธีกรรมนี้จะทำให้ครอบครัวมีแต่สิ่งดีเข้ามาเยือนเวียนหัว เป็นพิธีกรรมต่อชะตาอย่างหนึ่งของชาวพวนในวันสงกรานต์ จะนำเทียนมารีดให้มีขนาดเล็กพอพนักเข้ากับศีร์ษะได้ แล้วหยิกตัวเองตามจำนวนอายุหรือเกินกว่านั้น เมื่อเสร็จพิธีแล้วให้นำเอาเทียนที่ใส่อยู่บนศีร์ษะใส่ตะกร้าเดียวกับตะกร้าสวดเสื้ และจุดเทียนขณะพระสวดก็เป็นอันเสร็จพิธี ถือเป็น การต่ออายุของเจ้าของชะตาให้มีอายุยืนยาว และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผีบรรพบุรุษหรือผีไร่ญาติเพื่อให้เข้าอยู่อย่างสงบสุขไม่มาเบียดเบียน

๙. พิธีบายศรีเจ้าหัว (สู่ขวัญพระ)

วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๗ วันเข้าพรรษามีพิธี"บายศรีเจ้าหัว"(สู่ขวัญพระ)เป็นประเพณีชาวพวนแต่โบราณมาถึงปัจจุบัน คือการถวายพร พระสงฆ์-สามเณร ในสังฆมณฑลให้ท่านเจริญอภายมโหสิกรรมในพระพุทธศาสนาตั้งมั่นอยู่ในธรรมวินัย เป็นที่กราบไหว้ของพุทธศาสนิกชน แล้วถวายผ้าอาบน้ำฝน เทียนพรรษา ยารักษาโรคน้ำฟุ้งน้ำอ้อย น้ำตาลตามลำดับไป

๑๐. บุญกลางบ้านหรือบุญหลังบ้าน

วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๗ พิธีกรรมนี้ชาวพวนจะจัดทำพิธีขึ้นในเดือน ๗ ของทุกปี โดยคนจะมีผู้นำในหมู่บ้านประชุมนัดชาวบ้านเรื่องการทำบุญกลางบ้าน จากนั้นในวันงานก็นิมนต์พระมาทำพิธีทั้งนี้การทำบุญกลางบ้านหรือหลังบ้านเป็นการเลี้ยงผีนา เชื่อว่าจะทำในการเก็บเกี่ยวข้าวจะได้ข้าวในปริมาณมาก และยังเป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษของตน

๑๑. ประเพณีฮีตคองไทยพวน

วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๗ เป็นประเพณีตาม "ฮีตสิบสอง คองสิบสี่" มีความหมายว่า พิธีกรรมที่ยึดถือปฏิบัติเพื่อระลึกถึงคุณงามความดีของบรรพบุรุษไทยพวน ประเพณีนี้เริ่มตั้งแต่ตะวันขึ้นของวันแรม ๑๑ ค่ำ เดือน ๙ ถือเป็นวัน "งานกำเกียง" ถึงรุ่งเช้าแรม ๑๒ ค่ำ ทุกคนในหมู่บ้านไม่ทำงานหนัก

๑๒. บุญสารทพนหรือบุญห่อข้าว

วันที่ ๑ เมษายน ๖๗ บุญสารทพนหรือบุญห่อข้าว เป็นการทำบุญให้กับบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ โดยพิธีกรรมนี้ชาวพนจะนำข้าวมาห่อด้วยใบตองสดเป็นกระทงแล้วนำไปให้พระทำพิธีสวดที่วัด จากนั้นจึงนำห่อข้าวไปวางไว้บริเวณต้นไม้อหรือบริเวณต่างๆในวัด แล้วกลับมาบ้านนำหอบชาวพนเรียกหอบนี้ว่า "หอบผีย่าผีเจียง" ใส่อาหารคาวหวานมาเชิญให้ผีไร้ญาติสิ่งสถิตในบ้านของตนออกไปจากเรือน เพราะชาวพนเชื่อว่าตามบ้านเรือนของตนนั้นมักมีผีไม่ได้รับเชิญแอบเข้ามาสิ่งสถิตในบ้านของตน จากนั้นในเช้าของวันสารทพนชาวบ้านก็ไปทำบุญวัดใกล้บ้าน ฟังเทศน์ ฟังธรรม หลังจากเสร็จพิธีก็กลับไปบูชาพระแม่โพสพ เชื่อว่า จะทำให้พระแม่โพสพพอใจและให้รวงข้าวสมบูรณ์

๑๓. ประเพณีสงกรานต์แห่หลวงพ่โโพธิ์

วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๖ มีการอัญเชิญหลวงพ่โโพธิ์ลงจากพระอุโบสถแล้ว จะแห่รอบหมู่บ้านเกาะสมอจำนวน ๑ รอบ เพื่อให้ทุกๆ คน ได้มีโอกาสทำบุญสงน้ำหลวงพ่ และเล่นน้ำสงกรานต์ไปพร้อมๆ กัน ก่อนอัญเชิญขึ้นประดิษฐานบนพระอุโบสถเช่นเดิม เพื่อความเป็นสิริมงคล รับอานิสงค์ให้ชีวิตสดชื่น เย็นกายสบายใจนั่นเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(นางสาววัชรภรณ์ อิมพันธ์)

ผู้ช่วยเจ้าพนักงานธุรการ

(นางสาวญาณิชา โรจน์กาญจนา)

นักวิชาการศึกษา ชำนาญการ

ความเห็นของผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

(ลงชื่อ)

(นางนนิชา เลียงรอด)

หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผนงาน รักษาการแทน

ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ความเห็นของหัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหว้า

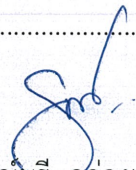
(ลงชื่อ) พ.อ.อ.

(ประกิจ ศรีพงษ์)

หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหว้า

ความเห็นของรองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหว้า

(ลงชื่อ)

(นางธัญญ์นรี คล่องแคล่ว)

รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหว้า

ความเห็นของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหว้า

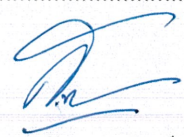
(ลงชื่อ)

(นายอุดม คูศรี)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหว้า

ความเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหว้า

(ลงชื่อ)

(นายสุรัชย์ ทนสิงห์)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหว้า